

Niets nieuws uit het Oosten

De langverwachte beslissing over de toekomst van het gasrijke Shtokmanveld aan de Barentszee is gevallen. Het Russische Gazprom gaat het veld zelf ontwikkelen en zal geen buitenlandse partners in het project opnemen. Die boodschap zal in Brussel met gemengde gevoelens worden ontvangen.

Door
Coby van der
Linde

De aankondiging van Gazprom zal bij de vijf bedrijven op de shortlist voor een gezamenlijk aandeel van 49 procent in het Shtokmanveld - ConocoPhillips en Chevron uit de Verenigde Staten, Norske Hydro en Statoil uit Noorwegen en Total uit Frankrijk - tot enige consternatie hebben geleid. Het argument van Gazprom is dat de vijf ondernemingen te weinig te bieden hadden om deelname zeker te stellen. Met ingehuurde expertise denkt Gazprom het project verder in eigen beheer te kunnen ontwikkelen. Het nieuws zal nog in menig discussiepanel worden gewogen op de politieke en economische consequenties. Duidelijk is wel dat Gazprom met deze beslissing Rusland helpt in het kunnen verstevigen van de relaties met enkele Europese landen, waardoor de interne EU-discussie over de invulling van het strategisch partnerschap met Rusland verder op scherp zal komen te staan.

Ambitie

De beslissing om het veld in eigen beheer te ontwikkelen, past in de aangekondigde strategie van Gazprom om een van de leidende verticaal geïntegreerde energiebedrijven in de wereld te worden. De activiteiten van het bedrijf worden ook nadrukkelijk uitgebreid in de mid- en downstream sector, waarvan de onlangs in Oostelijk gesloten overeenkomst kan getuigen.

Ook in Duitsland heeft Gazprom de belangen weten uit te bouwen via de partners in de 'Baltic' pijpleiding, nu tot Nord Stream-pijpleiding omgedoopt. Tegelijkertijd bestaan er serieuze plannen voor een Blue Stream II project, waardoor nog meer extra capaciteit buiten Wit-Rusland en de Oekraïne wordt ontwikkeld en tegelijkertijd plannen van andere pijpleidingen, uit bijvoorbeeld Centraal Azië en Iran, meer moeite zullen hebben de markt te bereiken.

Nederland

Vorige week werd een intentie getekend door Gasunie met Gazprom waardoor deelname van de Gasunie in de Nord Stream-pijpleiding werd bezegeld. Tegelijkertijd werd Gazprom deelnemer in de BBL, de Balgzand-Bacton pijpleiding tussen Nederland en het Verenigd Koninkrijk. Kennelijk konden hier wel naar tevredenheid belangen worden geruild.

Nog geen week later werd aan de vooravond van het staatsbezoek van president Poetin aan Duitsland aangekondigd dat het gas uit het grote offshore Shtokmanveld niet ontwikkeld zal worden voor de Amerikaanse markt maar dat het (uiteindelijk) door de Nord Stream-

Nederlands-Russisch consortium de gastoevoer veilig te stellen.

Europa

De Europese Commissie zal enige moeite hebben om te bepalen of het nu goed of slecht nieuws is. De beslissing houdt in, dat Gazprom en daarmee ook Rusland erkent dat de Europese markt van cruciaal belang is. Shtokman heeft jaren in Europese documenten gefigureerd met een forse pijl richting de EU. De aankondiging dat het als een LNG-project voor de Amerikaanse markt ontwikkeld zou worden was een tegenvaller. De pijlen kunnen nu weer worden ingekleurd als een potentiële bron van nieuw gas, want het veld moet nog wel ontwikkeld worden.

Er zullen echter ook genoeg stemmen klinken die in de beslissing een bevestiging zien van het standpunt dat Rusland uit is op politieke en economische dominantie van de Europese energiemarkt. Deze

stemmen zullen extra luid klinken als Gazprom de belangen in Europa verder weet uit te breiden door de overname van distributiebedrijven. Echter, enig geloof in de eigen regels van de interne markt zijn toch wel gerechtvaardigd.

De boodschap aan de internationale energiewereld is duidelijk: Gazprom wil een concurrent worden van de grote internationale energiebedrijven en ze van put tot pit en pomp naar de kroon steken. Met argusogen zullen de vorderingen gevolgd worden. Immers, de voorzieningszekerheid hangt mede af van het succes van het bedrijf. 'Frau Merkel' zal zich dit terdege realiseren.

Coby van der Linde is hoofd van het Clingendael International Energy Programme, hoogleraar Geopolitiek en Energiemanagement aan de Rijksuniversiteit Groningen en lid van de Algemene Energieraad. ■

EN13_06